

Рецензия

от

доц.д-р Борис Кирилов Сергинов

на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“
научно направление 8.2 „Изобразително изкуство“
(дизайн).

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ, гр.София
на доц. Елена Тодорова

и документите представени за присъждане на научна и
образователна степен „Доктор“ както и научен труд на тема:
„СИМВОЛ И ФУНКЦИОНАЛНОСТ В
ДИЗАЙНА НА МОНЕТИ“

1. Актуалност и значимост на научния труд
представен за присъждане на
образователна и научна степен „Доктор“.

Тема на предложението за рецензиране на научен труд е
„СИМВОЛ И ФУНКЦИОНАЛНОСТ В ДИЗАЙНА НА МОНЕТИ“. Този
текст проследява процесите изясняващи взаимовръзката
между монетите като част от икономиката, социалните
отношения и бита, от една страна и техния дизайн и
превръщането им в произведения на изкуството от друга.
Доц. Тодорова пише : „ (...) От гледна точка на чисто
научното познание, настоящият дисертационен труд
представя един „нетрадиционен“ подход към темата.
Значителна част от съществуващата литература засяга
изследването на монетосеченето през определен период

от време и се отнася към монетите на дадена държава или група държави.

Метода на анализа не касае определена държава, а прави опит да проследят по-общите тенденции в монетосеченото, както и онези социални и икономически процеси, които са свързани с него. Приложен е интердисциплинарния подход, който обобщава данните на различни научни дисциплини приложени към определен обект на познание. Този подход може с основание да се разглежда като характерен за повечето съвременни научни дисциплини."

1. Цели и задачи на предложението за рецензиране труд.

Текстът ясно очертава общата картина на представляваща най-важните фактори при изработване на дизайна на монети, тяхната символност и функционалност

Доц. Тодорова, въз основа на очертаната тематичен обхват, пространно и задълбочено тълкува смислови и естетически закономерности, прояви, резултати и постижения. В текста, доминира историческото и практическото, а не теоретичното начало, погледът и преценката на човека на изкуството, стремящ се по принцип към творческа и „дистанцираност“ от пристрастни теоретични мнения и необосновани оценки.

2. Структура на текста.

Композицията на текста следва логиката на дедуктивния подход (извеждане на особеното и единичното от общото) Изследването тръгва от културния контекст на дадения исторически етап към конкретиката на материалните обекти, които са негова функция и заедно с това, правдива „илюстрация“. Както доц. Тодорова пише: “ От гледна точка на чисто практическото приложение, настоящият дисертационен труд засяга няколко важни приложни проблеми.

На първо място това е проблема с мястото на монетите както в съвременните икономически отношения, така и перспективите за развитието на монетосеченето с използването на най-съвременни технологични решения. На основата на исторически аналогии и анализ е направено изследване на промените и еволюирането на изображенията и композиционните решения, характерни за монетния дизайн.”

3. Метод на проучването.

Основен метод на проучването е историческият, като включва, сравнителен анализ и съпоставителен ракурс: преглед, анализ, интерпретация – тълкуване. Тук са синтезирани няколко линии – информативна аналитична и оценъчна. Използвани са и други по съвременни методи характерни за съвременния подход при работата с изобразително изкуство и дизайн. Както и методите на Вьолфлин, Варбург, Пановски и др. подходящи при работата с дизайн и визуални изкуства.

4. Основни приноси на дисертационния труд.

Основни приноси на дисертационния труд:

1. Историческа ретроспекция на монетите и монетосеченето в която е направен паралелен анализ на монетите и като елемент на икономическите отношения и като елемент на изкуството и културата. Специфичния принос на историческият обзор се състои в изследването не само на определен период от време, но изследване на цялостното развитие на монетите от древността до наши дни.

2. Обобщено изследване на монетите като елемент на икономическото и социалното битие. Приложен е оригинален подход при изследването не само на икономическите процеси като цяло, но и на хрематистиката, както и спецификата на значението на монетите при определени социални или икономически процеси.

3. Анализ на психологическото въздействие на монетите от гледна точка както на индивидуалната психология, така и от социално-психологическа гледна точка.

Даденият подход в синтезиран вид за първи път се използва в българската научна литература и може да бъде приложен и към други обекти на изкуството.

4. Представяне на монетата като обект на визуалното изкуство. Разгледани са особеностите на използването на пространството на монетата за създаването на образи носещи собствено послание. Представени са основните възможности при използването на пространството на монетата, както и използването за тази цел на

съвременните технологии. Подробно са анализирани отделните елементи на изображението, както и тяхното съчетание в хармонична система.

5. В изследването е направено съпоставяне между семиосферата на образите върху монетите и семиосферата използвана в хералдиката. Установени са общите черти и различията между тях като този анализ не засяга единствено общите проблеми, а разглежда и отделните детайли.

6. В изследването са представени възможностите за развитието на монетосеченето (монетопроизводството), както и условията по които това развитие може да „тръгне“. В този случай отново е приложен системен анализ включващ както икономическите и технологичните условия за развитието, така и социалните условия при които то може да бъде осъществено.

7. Приносите на настоящето изследване не са ограничени единствено в областта на теорията на визуалните изкуства. Съществен практически принос на изследването е включването в него на две методики, едната от които е свързана с практическите дейности при реализиране на дизайна на монетите, а другата методика дава възможност за прилагане методите на евристиката при намирането на концептуални решения за дизайна на монетите. Съчетанието на двете методики позволява създаването на специален учебен курс свързан с развитието на евристичните модели за студенти изучаващи визуални изкуства.

Систематични изследвания върху дизайна и изкуството в дизайна от подобна гледна точка не са правени до сега в рамките на Българската академична и университетска общност и са рядкост и изключение дори в чуждестранната академична среда. В представянето на интердисциплинарен поглед върху избраната проблематика се състои един от основните, важни моменти, които настоящата работа успява отлично да осветли.

В този смисъл научното дейност на кандидата се базира, както констатирахме по горе, върху един синкретичен подход към проблематиката, като съчетава според мен творчески, културологични, практически, дизайнерски и др. гледни точки и методи.

Работата по темата показва, че подхода и научноизследователският метод са основателни и спомагат за решаването и постигането на целите и задачите, които си поставя представения за рецензиране труд.

Работата на доц. Тодорова обогатява с понятия разбирането за изкуство и дизайн, разглеждайки го в творчески, научен и практически план. Както изследва и представя отлично една сложна и мултидисциплинарна проблематика.

Заклучение:

Оценявам научните качества и приноси на дисертацията, изследователска и творческа работа на доц. Елена Тодорова, нейната обществена, социална,

научна и историческа значимост, личния принос на автора и практическата полезност и актуалност на изследваните проблеми, предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждането на научна и образователна сте „Доктор“ на доц. Елена Тодорова.

19.04.2018` г.
Гр. София

Рецензент .....
(доц. д-р Борис Сергинов)

